

Mediju ekoloģija

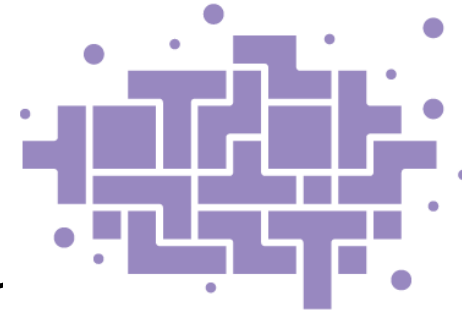
Teorētiskās pieejas un mediju vēstures piemēri

Vita Zelče
profesore
Sociālo zinātņu fakultāte
Latvijas Universitāte
Konference «Aktuālas problēmas
literatūras un kultūras pētniecībā»
Liepāja, 2019. gada 15. marts

«Latvijas mediju ekoloģija»

- LZP projekts (2018–2020)
- LU Sociālo zinātņu fakultāte: Komunikācijas studiju nodaļa, Sociālo un politisko pētījumu institūts
- Pētnieku grupa
  - Vadītāja – Marita Zitmane
  - Pētnieki – Skaidrīte Lasmane, Vita Zelče, Klinta Ločmele, Kaspars Zellis, Renārs Felcis
  - Studenti – Laura Uzule, Raivis Vilūns, Velta Skolmeistere, Kristīne Antonova

FLPP
FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĶIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

Mediju ekoloģija

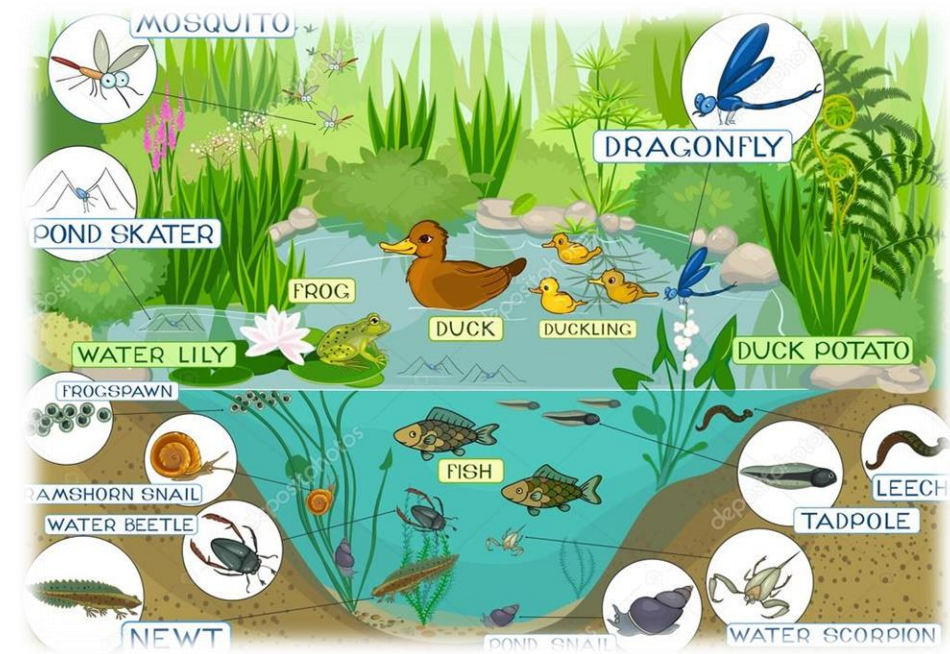
- Ekoloģija – gr. val. *oikos* «māja» + *logos* «jēdziens, mācība»
- Termins ir aizgūts no dabaszinātnēm, kurās ar **ekoloģiju** tiek saprasta **savstarpēji atkarīgu organismu un objektu ķēde, kā arī šo organismu un objektu savstarpējās attiecības šīs ķēdes ietvaros un ārējā vidē**
- Turklāt šī sistēma/ķēde spēj pašorganizēties, tā ir ilgtspējīga un turpina attīstīties
- Uz terminu «mediju ekoloģija» jālūkojas kā uz **metaforu**

Mediju ekoloģija

- Cilvēks savā ikdienā “dzīvo” **mediju ekosistēmā** un vienlaikus ir tās daļa, kas šo ekosistēmu veido, tērē un pārveido
- Tajā iekļaujas ne vien dažādi tradicionālie un jaunie mediji, bet arī tehnoloģijas, kas ļauj sasniegt un lietot šos medijus un ir cilvēka dzīves ikdienišķa sastāvdaļa
- **Mediju ekoloģijas pētījumu centrā ir cilvēku un viņu lietoto komunikācijas tehnoloģiju mijiedarbība**
- Šie pētījumi atsedz kā mediji ietekmē cilvēku uztveri, pasaules redzējumu, emocijas un vērtības un kā cilvēku interakcija ar medijiem veicina vai traucē/apgrūtina viņu dzīvi un ietekmē izdzīvošanu
- Termins “ekoloģija” ietver vides un tās struktūru, saturu un ietekmes uz cilvēkiem izzināšanu

Digitālā ekosistēma (*digital ecosystem*)

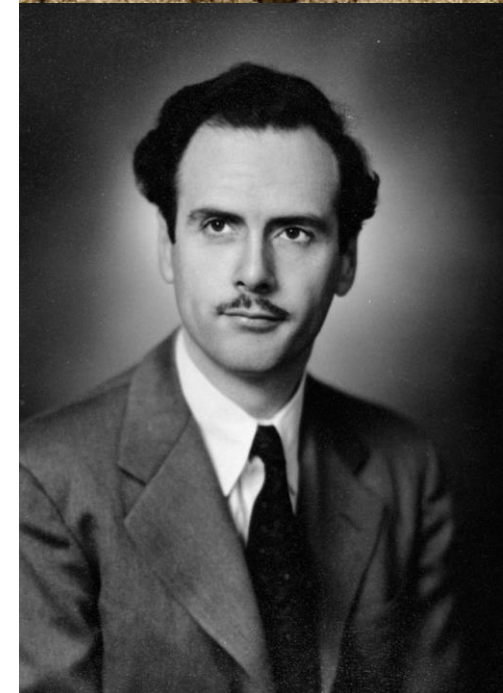
- Ar to tiek apzīmēta telpa, ko izveidojusi mediju, telekomunikāciju un informācijas tehnoloģiju konverģence
- Tā sastāv no lietotājiem, uzņēmumiem, valdībām u.c. varas institūcijām un pilsoniskās sabiedrības, kā arī no infrastruktūras, kas sniedz digitālās interakcijas iespējas
- Digitālo ekosistēmu formē daudzas mazākas ekosistēmas, kas savstarpēji mijiedarbojas un kurām ir savi lietotāji, kopienas, informācijas telpa un mediju avoti, kas veicina informācijas plūsmu (World Economic Forum 2007)

Vide
Evolūcija
Sugas
Hibrīdi
Izdzīvošana

Kanādas vai Toronto skola

- **Harolds Inniss** (*Harold Adams Innis, 1894–1952*)
  - Veido komunikācijas tehnoloģiju nozīmes koncepciju
  - Tehnoloģijas saprot pēc to lietojuma praksē un attiecībām ar cilvēku
- **Maršals Makluens** (*Marshall McLuhan, 1911–1980*)
  - *The Medium is the Message*
  - Komunikācijas līdzekļi/tehnoloģijas raksturo laikmetu un ļauj to saprast
  - Ikviena lieta (komunikācijas tehnoloģijas) nes sev līdzīgu vēstījumu (ne tikai mediji ierastā nozīmē (filmas, raksti, «ziņpju operas» utt.))Ikviena tehnoloģija maina cilvēka dzīves ietvarus

20.gs. 60.gadi – «mediju ekoloģijas» termins

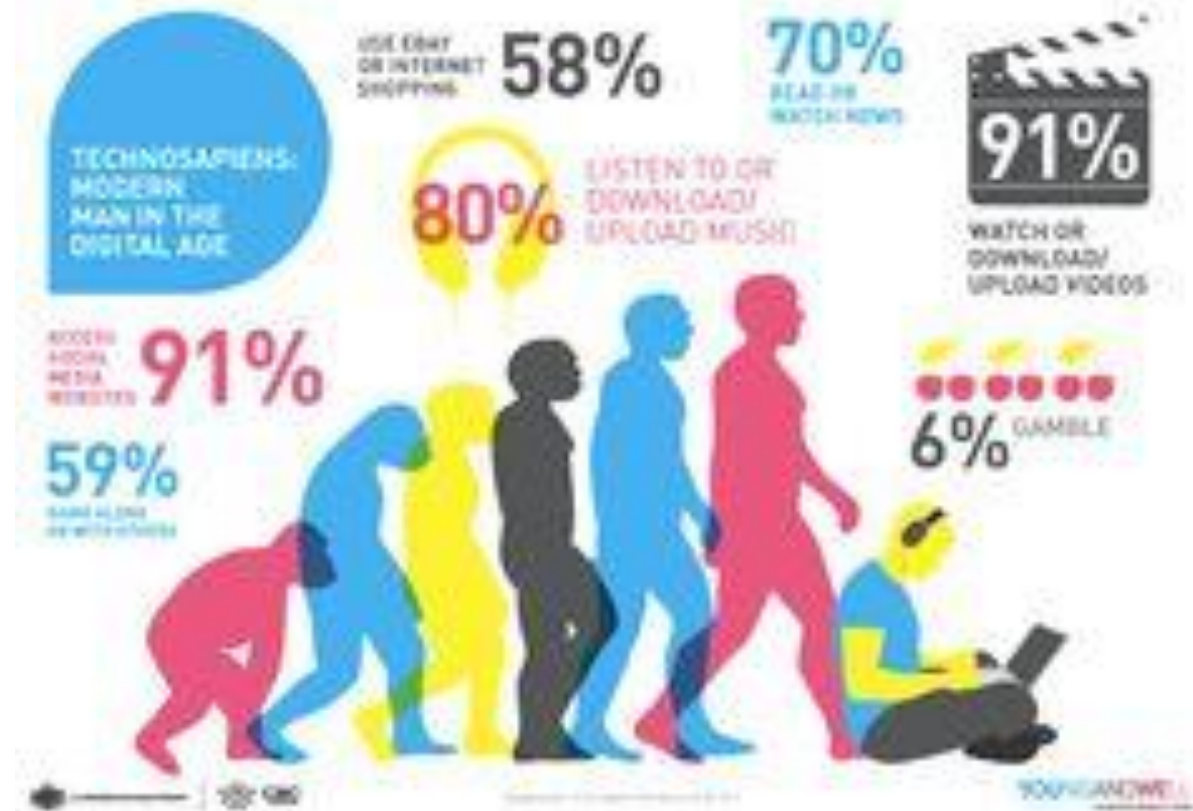
- Neils Postmens (*Neil Postman, 1931–2003*)
1968. gadā konferencē – jāpēta «*media as environments*»
- Tehnoloģiskās pārmaiņas nav «piedeļa, tās ir ekoloģiskas»
- «Jauns medijs (*medium*) nevis kaut ko pievieno, tas visu maina. 1500. gadā, kad bija izgudrota grāmatspiede, mums nebija vecā Eiropa plus grāmatspiede, bet gan cita Eiropa»
  - «*Technopoly: The Surrender of Culture to Technology*» (1992)

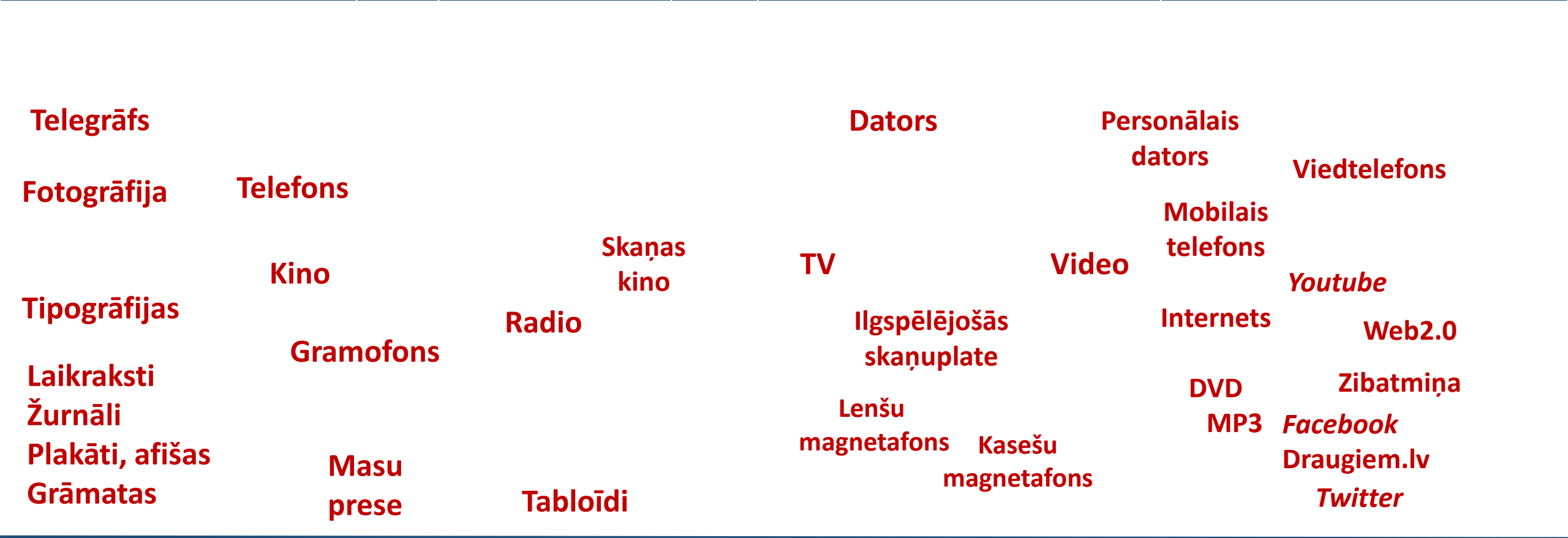

Evolūcija un mainība

- «Mediju paaudzes» to vēsturiskā vide un tehnoloģijas

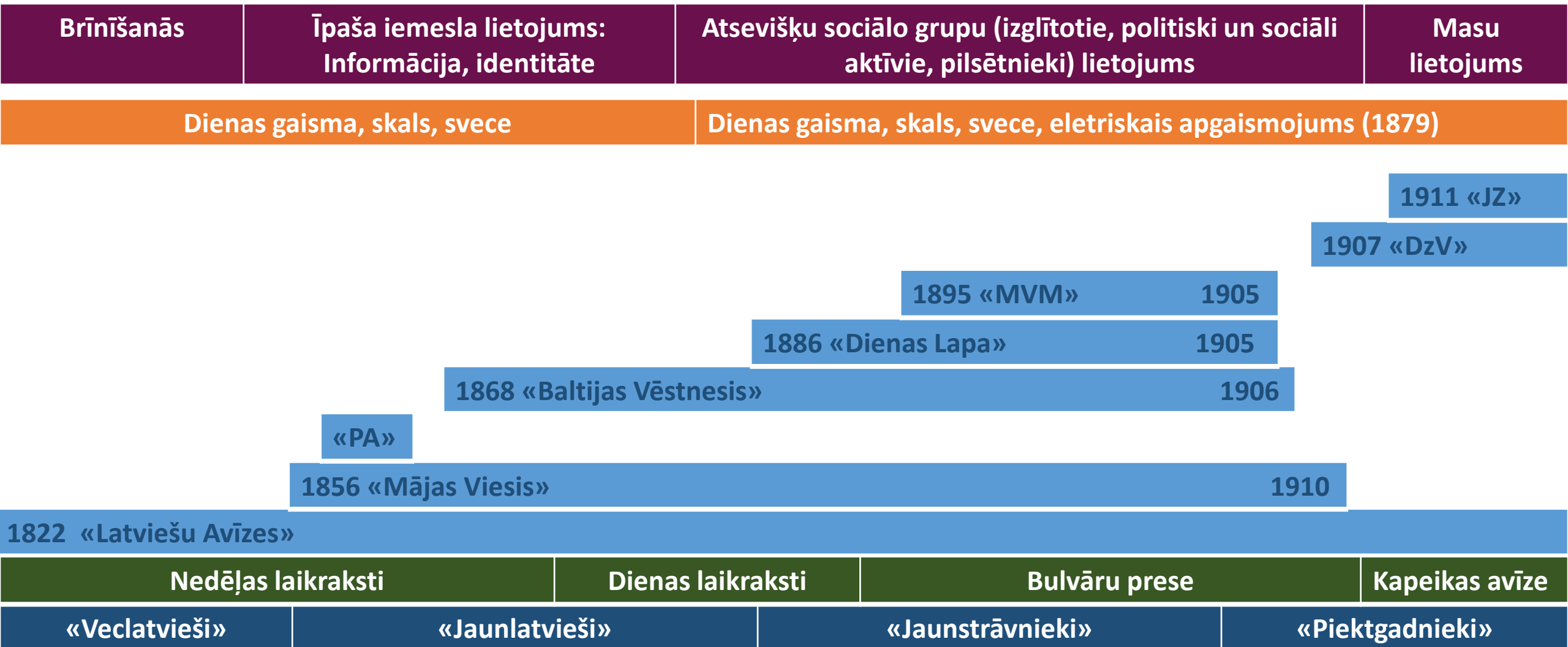

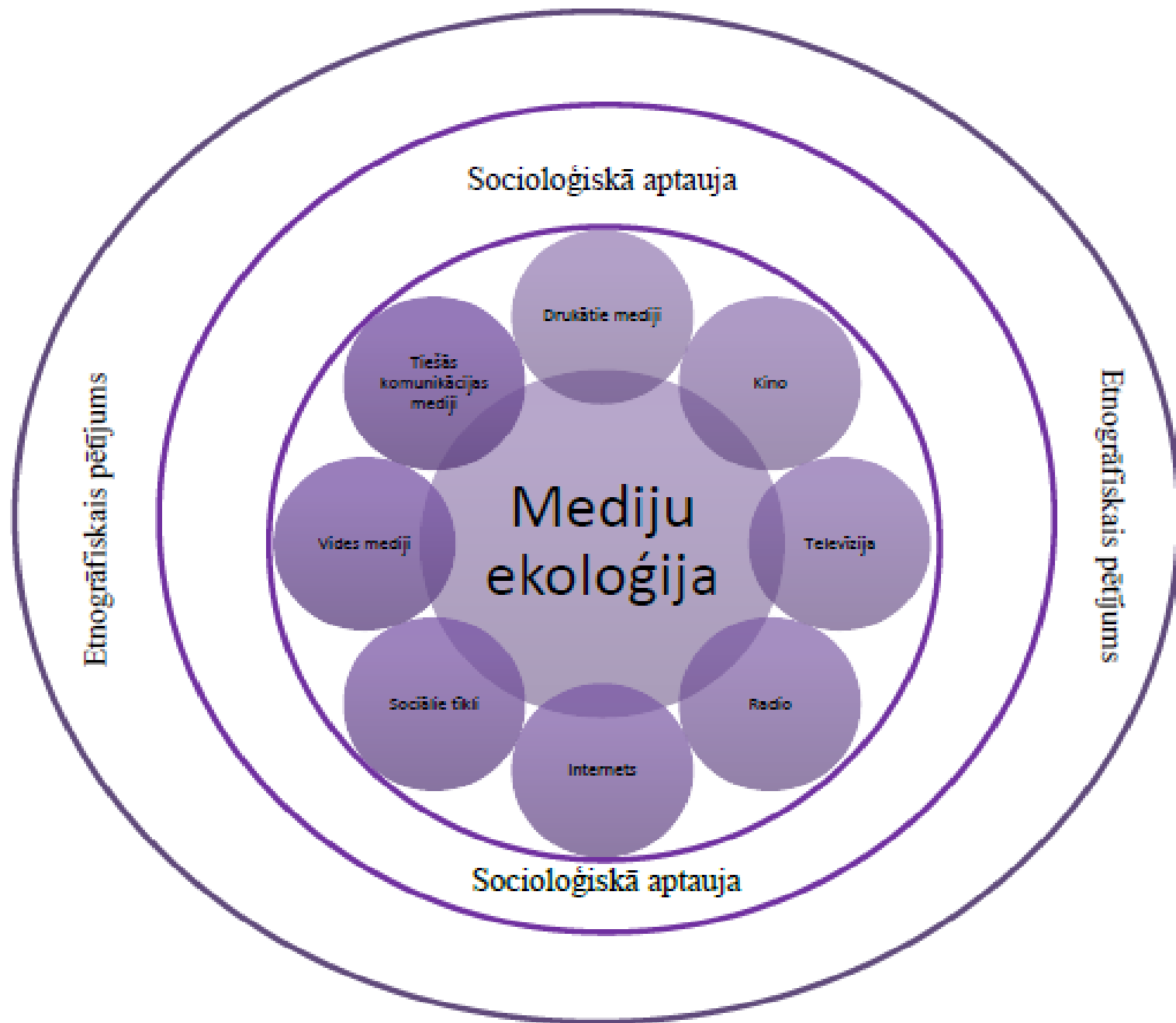
Krievijas impērija	1PK AK	Latvijas Republika	2PK O	Padomju okupācija PSRS	Latvijas Republika
--------------------	-----------	--------------------	----------	---------------------------	--------------------

1800   1900   1910   1920   1930   1940   1950   1960   1970   1980   1990   2000   2010   2020

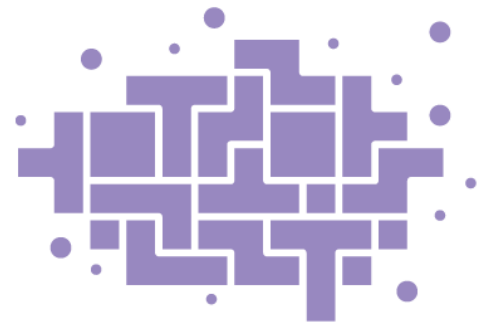
Latviešu preses ekoloģija

«Latvijas mediju ekoloģija»

Paldies!

FLPP

FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĶIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

ANNO 1919